

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА АКУШЕРСТВА І ГІНЕКОЛОГІЇ №2**

**НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ТА ПРОГРАМА
ЦИКЛУ ТЕМАТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ
ДЛЯ ЛІКАРІВ АКУШЕРІВ-ГІНЕКОЛОГІВ**

«Екстремальні ускладнення в акушерстві і гінекології: профілактика та лікування»

Тривалість: - 78 годин

Полтава

Автори:

Зав. кафедри акушерства і гінекології №2 ПДМУ
д.мед.н., професор Володимир ЛІХАЧОВ

Доцент закладу вищої освіти кафедри акушерства і гінекології №2 ПДМУ
к.мед.н. Олег МАКАРОВ

Доцент закладу вищої освіти кафедри акушерства і гінекології №2 ПДМУ
к.мед.н. Олена ТАРАНОВСЬКА

Рецензенти:

Зав. кафедри акушерства, гінекології
і перинатології Буковинського державного
медичного університету,
д.мед.н., професор Олена КРАВЧЕНКО

Завідувач кафедри анестезіології та інтенсивної терапії ПДМУ
д. мед. н., професор Костянтин ТАРАСЕНКО

Обговорено на засіданні кафедри акушерства і гінекології №2 ПДМУ
(протокол №5 від 08.11.2024 р.).

Зав. кафедри акушерства
і гінекології №2 ПДМУ
д. мед. н., професор

Володимир ЛІХАЧОВ

Ухвалено на засіданні вченої ради ННІПО ПДМУ
(протокол №3 від 15.11.2024 р.).

Голова вченої ради ННІПО ПДМУ
д.мед.н., доцент

Алла МАРЧЕНКО

Пояснювальна записка

Навчальний план та робоча програма циклу тематичного удосконалення **ТУ** «Екстремальні ускладнення в акушерстві і гінекології: профілактика та лікування» розроблені відповідно до наказів МОЗ України №1751 від 18.08.2021 р. «Про внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 22. 07.1993 року №166» та №1753 від 18.08.2021 р. «Про внесення змін до наказу МОЗ України №446 від 22.02.2019 р.», наказ МОЗ України №1347 від 25.07.2023 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями» з урахуванням сучасних нормативних документів та стандартів надання акушерсько-гінекологічної допомоги в Україні.

Програма циклу тематичного удосконалення «Екстремальні ускладнення в акушерстві і гінекології: профілактика та лікування» розроблена для післядипломного удосконалення лікарів акушерів-гінекологів, які надають невідкладну допомогу жіночому населенню в пологових та гінекологічних стаціонарах, а також в амбулаторних умовах.

Мета навчання на циклі – удосконалення знань та практичних навичок лікарів акушерів-гінекологів з питань клініки, діагностики та термінової допомоги жінкам при невідкладних станах в акушерстві та гінекології із застосуванням сучасних світових підходів, використовуючи протоколи, гадлайни та консенсуси, видані в розвинених країнах світу (США, Канада, країни ЄС, Велика Британія та Австралія).

Навчальний план розрахований на два тижні, що складає 78 навчальних годин і передбачає: лекційних - 6 години, семінарських занять - 28 годин, практичних занять -44 години.

Задача циклу тематичного удосконалення «Екстремальні ускладнення в акушерстві і гінекології: профілактика та лікування»– поглиблене вивчення сучасних підходів до походження, клініки, діагностики невідкладних станів в акушерстві і гінекології, опанування алгоритмами надання термінової допомоги при цих станах, засвоєння на практичних заняттях сучасних консервативних та оперативних (в тому числі – органозберігаючих) методів надання невідкладної допомоги з метою зниження материнської захворюваності і профілактики материнської смертності.

Надання лікарям інформації на базі сучасних нормативно-правових документів щодо питань невідкладних станів в акушерстві і гінекології допоможе їм оптимізувати надання медичної допомоги жіночому населенню України.

**Навчальна програма циклу тематичного удосконалення
«Екстремальні ускладнення в акушерстві і гінекології: профілактика та
лікування»**

Код курсу, розділу, теми	Назва курсів, розділів, тем
1.0	Гіпертензивні розлади при вагітності. Прееклампсія, еклампсія
1.1	Прееклампсія/еклампсія. Особливості ведення вагітності і пологів
1.2	Невідкладна допомога при гіпертензивних станах у вагітних (важка прееклампсія, еклампсія, гіпертонічний криз)
1.3	HELLP-синдром. Невідкладна допомога
2.0	Акушерські кровотечі
2.1	Кровотечі в першій та другій половині вагітності. Клініка, діагностика, невідкладна допомога
2.2	Акушерські кровотечі. Невідкладна допомога.
2.3	Передлежання плаценти. Клініка, діагностика, невідкладна допомога
2.4	Передчасне відшарування нормально розташованої плаценти. Клініка, діагностика, невідкладна допомога
2.5	Кровотечі в III періоді пологів. Клініка, діагностика, невідкладна допомога
2.6	Післяпологові кровотечі: невідкладна допомога. Алгоритм надання невідкладної допомоги
2.7	Органозберігаючі операції при післяпологових кровотечах
3.0	Акушерський травматизм
3.1	Акушерський травматизм. Клініка, діагностика, невідкладна допомога
3.2	Розриви і гематоми м'яких пологових шляхів. Виворот матки
3.3	Розриви матки. Алгоритм надання невідкладної допомоги
4.0	Екстрагенітальна патологія і вагітність
4.1	Набряк легень та серцева недостатність у вагітних із серцево-судинною патологією
4.2	Цукровий діабет у вагітних
4.3	Гострі ускладнення цукрового діабету, невідкладна допомога
4.4	Захворювання щитоподібної залози у вагітних. Тиреотоксичний криз. Невідкладна допомога
5.0	«Гострий живіт» в акушерстві і гінекології
5.1	Вагітність і гострі захворювання шлунково-кишкового тракту (гострий апендицит, захворювання жовчного міхура та підшлункової залози)

5.2	«Гострий живіт» в гінекології (позаматкова вагітність, порушення живлення пухлин та гострі гнійні захворювання органів малого тазу)
6.0	Шоки і термінальні стани в акушерстві і гінекології
6.1	Геморагічний шок
6.2	Інфекційно-токсичний шок
6.3	Обструктивний шок (емболія навколоплідними водами, ТЕЛА)
6.4	Синдром ДВЗ. Гемотрансфузійний і анафілактичний шоки
6.5	Серцево-легенева реанімація у дорослих
7.0	Інфузійно-трансфузійна терапія в акушерстві і гінекології
7.1	Характеристика інфузійних середовищ. Показання до гемотрансфузії. Техніка виконання
8.0	Надання акушерсько-гінекологічної допомоги у військових умовах

Навчальний план
циклу тематичного удосконалення
«Екстремальні ускладнення в акушерстві і гінекології: профілактика та лікування»

Тривалість навчання – 2 тижні (78 навчальних годин)

Мета навчання на циклі – удосконалення знань та практичних навичок лікарів акушерів-гінекологів з питань клініки, діагностики та термінової допомоги жінкам при невідкладних станах в акушерстві та гінекології.

Контингент слухачів: лікарі акушери-гінекологи.

Код курсу	Назва курсу	Кількість навчальних годин			
		Лекції	Практичні заняття	Семінари	Всього
1.0	Гіпертензивні розлади при вагітності. Преєклампсія, еклампсія	2	4	4	10
2.0	Акушерські кровотечі	2	8	6	16
3.0	Акушерський травматизм		4	2	6
4.0	Екстрагенітальна патологія і вагітність		8	4	12
5.0	«Гострий живіт» в акушерстві і гінекології	2	2	2	6
6.0	Шоки і термінальні стани в акушерстві і гінекології		8	6	14
7.0	Інфузійно-трансфузійна терапія в акушерстві і гінекології			4	4
8.0	Надання акушерсько-гінекологічної допомоги у військових умовах		6		6
	Базовий та заключний контроль.	-	2	-	2
	Іспит		2		2
	Разом	6	44	28	78

Тематичний план лекцій
циклу тематичного удосконалення
«Екстремальні ускладнення в акушерстві і гінекології: профілактика та лікування»

Код курсу	Назва курсу	Кількість навчальних годин
1.1	Прееклампсія/еклампсія. Особливості ведення вагітності і пологів	2
2.2	Акушерські кровотечі. Невідкладна допомога.	2
5.2	«Гострий живіт» в гінекології (позаматкова вагітність, порушення живлення пухлин та гострі гнійні захворювання органів малого тазу)	2
	Разом	6

Тематичний план
семінарських занять циклу тематичного удосконалення
«Екстремальні ускладнення в акушерстві і гінекології: профілактика та лікування»

Код курсу	Тема заняття	К-ть годин
1.1	Прееклампсія/еклампсія. Особливості ведення вагітності і пологів	2
1.3	HELLP-синдром. Невідкладна допомога	2
2.1	Кровотечі в першій та другій половині вагітності. Клініка, діагностика, невідкладна допомога	2
2.5	Кровотечі в III періоді пологів. Клініка, діагностика, невідкладна допомога	2
2.6	Післяпологові кровотечі: невідкладна допомога. Алгоритм надання невідкладної допомоги.	2
3.1	Акушерський травматизм. Клініка, діагностика, невідкладна допомога	2
4.1	Набряк легень та серцева недостатність у вагітних із серцево-судинною патологією	2
4.3	Гострі ускладнення цукрового діабету, невідкладна допомога	2
5.2	«Гострий живіт» в гінекології (позаматкова вагітність, порушення живлення пухлин та гострі гнійні захворювання органів малого тазу)	2
6.1	Геморагічний шок	2
6.2	Інфекційно-токсичний шок	2
6.5	Серцево-легенева реанімація у дорослих	2
7.2	Характеристика інфузійних середовищ. Показання до гемотрансфузії. Техніка виконання	4
	Усього	28

Тематичний план
практичних занять циклу тематичного удосконалення
«Екстремальні ускладнення в акушерстві і гінекології: профілактика та лікування»

Код курсу	Назва курсу	Кількість годин
1.2	Невідкладна допомога при гіпертензивних станах у вагітних (важка преєклампсія, еклампсія, гіпертонічний криз)	2
1.3	HELLP-синдром. Невідкладна допомога	2
2.3	Передлежання плаценти. Клініка, діагностика, невідкладна допомога	2
2.4	Передчасне відшарування нормально розташованої плаценти. Клініка, діагностика, невідкладна допомога	2
2.5	Кровотечі в III періоді пологів. Клініка, діагностика, невідкладна допомога	2
2.7	Органозберігаючі операції при післяпологових кровотечах	2
3.2	Розриви і гематоми м'яких пологових шляхів. Виворот матки	2
3.3	Розриви матки. Алгоритм надання невідкладної допомоги	2
4.1	Набряк легень та серцева недостатність у вагітних із серцево-судинною патологією	4
4.2	Цукровий діабет у вагітних	2
4.4	Захворювання щитоподібної залози у вагітних. Тиреотоксичний криз. Невідкладна допомога	2
5.1	Вагітність і гострі захворювання шлунково-кишкового тракту (гострий апендицит, захворювання жовчного міхура та підшлункової залози)	2
6.1	Геморагічний шок	2
6.2	Інфекційно-токсичний шок	2
6.3	Обструктивний шок (емболія навколоплідними водами, ТЕЛА)	2
6.4	Синдром ДВЗ. Гемотрансфузійний і анафілактичний шоки	2
8.0	Надання акушерсько-гінекологічної допомоги у військових умовах	6
	Базовий та заключний контроль знань	2
	Іспит	2
	Разом	44

ПЕРЕЛІК ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

Слухачі повинні ЗНАТИ:

- Нормативні акти, щодо сучасних підходів до надання перинатальної допомоги;
- Методи дослідження в акушерстві;

- Перелік практичних навичок, якими повинні оволодіти слухачі циклу тематичного удосконалення «Екстремальні ускладнення в акушерстві і гінекології: профілактика та лікування»**

№	Назва практичних навичок	Ступінь оволодіння
1.	Оцінка ступеню материнського та перинатального ризику	+++
2.	Визначення показань для розродження жінок в стаціонарах I, II та III рівнів надання перинатальної доопомоги	+++
3.	Транспортування вагітних роділь та породіль в стаціонари II та III рівнів надання перинатальної допомоги	+++
4.	Трактувати результати спеціальних методів дослідження вагітних, роділь, породіль та гінекологічних хворих:	
	• кардіомоніторний контроль стану плода	+++
	• ультразвукова фето-плацентометрія	+++
	• доплерометрія	+++
	• УЗД органів малого тазу та молочних залоз	+++
	• МРТ та КТ органів малого тазу	+++
	• кольпоскопічного обстеження	+++
	• гістроскопії	+++
	• метросальпінгографії	+++
	• кольпоцитології	+++
	• мамографії	+++
	• результатів патолого-гістологічних досліджень (зішкріб	+++

	із цервікального каналу, стінок порожнини матки, матки, яєчників, біопсії шийки матки)	
5.	Невідкладна допомога при гіпертензивних станах у вагітних (важка прееклампсія, еклампсія, гіпертонічний криз)	+++
6.	Невідкладна допомога при HELLP-синдромі.	+++
7.	Передлежання плаценти. Клініка, діагностика, невідкладна допомога.	+++
8.	Невідкладна допомога при передчасному відшаруванні нормально розташованої плаценти.	+++
9.	Невідкладна допомога при кровотечі в III періоді пологів та післяпологовому періоді.	+++
10.	Алгоритм надання невідкладної допомоги при розривах матки.	+++
11.	Алгоритм надання невідкладної допомоги при вивороті матки.	+++
12.	Геморагічний шок: діагностика, визначення ступеню, невідкладна допомога.	+++
13.	Балонна тампонада матки	+++
14.	Компресійні шви на матку	+++
15.	Поетапна деваскуляризація матки	+++
16.	Профілактична деваскуляризація матки	+++
17.	Кесарів розтин	+++
18.	Надання невідкладної допомоги при гострих ускладненнях цукрового діабету	+++
19.	Екстирпація матки.	++
20.	Інфекційно-токсичний шок: діагностика, визначення ступеню, невідкладна допомога.	+++
21.	Обструктивний шок: діагностика, визначення ступеню, невідкладна допомога.	+++
22.	Гемотрансфузійний і анафілактичний шоки діагностика: визначення ступеню, невідкладна допомога	+++
23.	Невідкладна допомога вагітним та породіллям із гострими захворюваннями шлунково-кишкового тракту (гострий апендицит, захворювання жовчного міхура та підшлункової залози)	+++
24.	Введення та вилучення ВМК	+++
25.	Проведення медикаментозного переривання вагітності	+++
26.	Невідкладна допомога при «гострому животі» при гінекологічній патології (внутрішньочеревні кровотечі, порушення живлення пухлин та гострі гнійні захворювання органів малого тазу)	+++
27.	Фракційне діагностичне вишкрібання стінок порожнини матки	+++
28.	Мануальна вакуум-аспірація вмісту порожнини матки	+++

Примітка: + - ознайомлений; ++ - засвоїв; +++ оволодів.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Аномалії пологової діяльності.

2. Незадовільний прогрес пологів.
3. HELLP-синдром.
4. Невідкладна допомога Кровотечі в першій і другій половині вагітності, I і II періоді пологів.
5. Кровотечі в III періоді пологів.
6. Післяпологові кровотечі: невідкладна допомога. Гіпотонічні післяпологові кровотечі.
7. Органозберігаючі операції при післяпологових кровотечах.
8. Розриви і гематоми м'яких пологових шляхів.
9. Виворот матки
10. Розриви матки. Алгоритм надання невідкладної допомоги
11. Вагітність і пологи при захворюваннях серцево-судинної системи
12. «Гострий живіт» в акушерстві (гострий апендицит, захворювання жовчного міхура та підшлункової залози, кишкова непрохідність)
13. Гострі ускладнення цукрового діабету, невідкладна допомога
14. Захворювання щитоподібної залози у вагітних. Тиреотоксичний криз. Невідкладна допомога
15. Геморагічний шок
16. Інфекційно-токсичний шок
17. Обструктивний шок (емболія навколоплідними водами, ТЕЛА)
18. Вагітність і пологи при тазових передлежаннях. Ведення пологів та оперативне розродження при них
19. Техніка виконання операції кесаревого розтину. Ускладнення операції
20. Вагінальні інструментальні пологи
21. Плродоруйнівні операції
22. Діагностика анатомічно звуженого тазу. Ведення пологів
23. Клінічно вузький таз
24. Надання медичної допомоги у військових умовах

ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА

1. Ліхачов В.К. Акушерство. Том 2. Сучасна акушерська практика. – Вінниця: Нова Книга, 2022. – 512 с.
2. Академічні лекції з акушерства та гінекології/за ред. акад. Ю.Г.Антипкіна. - Київ: ТОВ КРЕЙТИВ МЕДІА, 2021. - 424 с.
3. Ліхачов В.К. Гінекологія: підручник. – 2-ге видання, оновлене. - Вінниця: Нова Книга, 2021. – 680с.
4. Акушерство та гінекологія: у 4 томах. — Том 1. Акушерство: підручник (ВНЗ IV р. а.) / В.М. Запорожан, В.К. Чайка, Л.Б. Маркін та ін.; за ред. В.М. Запорожана. — 2-е вид., випр. – 2017. -1032
5. Наказ МОЗ від 24.03.2014 № 205 «Акушерські кровотечі». – К., 2014.
6. Наказ МОЗ України №353 від 13.04.2016 року «Аномальні маткові кровотечі»

ДОДАТКОВА

1. Акушерсько-гінекологічна допомога та збереження репродуктивного здоров'я у жінок в умовах збройного конфлікту. Монографія/ за ред. проф. Цимбалюка В.І. - Львів: 2020. -159 с.
2. Сенчук А.Я. та ін. Невідкладні стани в акушерській практиці. - К.: Фенікс, 2019.- 336с.
3. Голяновский О.В., Леуш С.С., Романенко Т.Г. та ін. Кровотечі в практиці акушера-гінеколога.- Київ, 2013.- 240с.

Зав. кафедри акушерства і гінекології №2 ПДМУ,
д. мед. н , професор

Володимир ЛІХАЧОВ